Kristina Jokubavičienė
LDM Prano Domšaičio galerija
Liepų g. 33, Klaipėda
Tel. (8 46) 410 416
El. p. domsaitis.galerija@zebra.lt

KRISTINA JOKUBAVIČIENĖ

Augustino Virgilijaus Burbos grafikos paroda „Kalbėjimas. Balta ir juoda“

2013 m. rugsėjo 13–spalio 20 d. Lietuvos dailės muziejaus (LDM) Prano Domšaičio galerijoje veikė jubiliejinė Augustino Virgilijaus Burbos grafikos paroda „Kalbėjimas. Balta ir juoda“.

A. V. Burba, vienas ryškiausių šiandieninės Klaipėdos grafikų, gimė 1943 m. birželio 27 d. Kretingos rajone, Grūšlaukės kaime. Mokėsi Įpilties septynmetėje ir Darbėnų vidurinėje mokyklose, 1966–1971 m. studijavo dailės pedagogiką ir tapybą Vilniaus valstybiniame dailės institute (dab. Vilniaus dailės akademija – VDA). Kelis metus mokytojavo Tūbausių septynmetėje mokykloje, dirbo dailininku apipavidalintoju Elektrėnuose. Nuo 1975 m. iki dabar Adomo Brako dailės mokykloje moko vaikus ir jaunimą, nuo 1990 m. VDA Klaipėdos fakultete dėsto piešimo pagrindus, spalvotyrą, docentas (2007). Parodose dalyvauja nuo 1976 metų. 1980 m. tapo Lietuvos dailininkų sąjungos nariu, jam suteiktas meno kūrėjo statusas. Sukūrė estampų ir jų ciklų, piešinių, tapybos darbų, medalių, per 650 ekslibrisų. A. V. Burba surengė per dvidešimt personalinių parodų šalyje ir užsienyje. Jo kūryba, ypač ekslibrisai, ir pedagoginė bei visuomeninė veikla buvo įvertinta daugiau kaip trisdešimčia įvairiausių apdovanojimų.

Jubiliejinėje parodoje „Kalbėjimas. Balta ir juoda“ A. V. Burba eksponavo naujausius estampus, didelio formato linoleumo raižinius, kuriuos vienija bendra tema – Kristijono Donelaičio 300-osios gimimo metinės. Pristatytas fundamentalus šešiolikos darbų ciklas „Sekmadienio žemė“ (keletą ciklo dalių dailininkas eksponavo poeto jubiliejui paminėti skirto tarptautinio projekto 2012 m. pabaigoje surengtoje grafikos parodoje), triptikai „Tikiu tikėjimais“ ir „Kristijonas Donelaitis. Lazdynėliai“, lakštai iš triptikų „Parko lankytojai“ bei „Vėjo nešami“.

Autorius neslėpė, kad pradėjęs kurti K. Donelaičio tema, atsidavė pagundai ištirpti trijų šimtų metų tarpsnyje. Visi darbai sukurti nuo

„Kristijonas Donelaitis, Lazdynėliai II“. 2012 m.

A. V. Burbos nuosavybė. Linoraižinys, 61 × 50 cm. Fot. K. Jokubavičienė

2012 m. lapkričio iki 2013 m. gegužės mėnesio. Per pusmetį, intensyviai dirbdamas, dailininkas sukūrė tris dešimtis estampų. Beveik prieš trejus metus interviu spaudoje A. V. Burba sakė pastaraisiais metais grafikos darbų nebekuriantis, užsiimantis tik tapyba. Jubiliejinės parodos kūriniai akivaizdžiai paliudijo, kad dailininkas vėl grįžo prie grafikos, su džiaugsmu ir įkvėpimu tiesiog nardo savo stichijoje raižydamas ir spausdindamas, kalbėdamas linijomis ir dėmėmis, tradicine juodos ir baltos spalvų kalba. Matyt, tai lėmė XX a. lietuvių grafikoje labai populiari, nors A. V. Burbai ir nebūdinga, linoraižinio technika (ankstesnieji autoriaus darbai sukurti oforto technika). Paties dailininko nuomone, tiesiog sėkmingai sutapo keli dalykai: „<...> patogi tema, patogi medžiaga (senas, geras linoleumas), patogi vieta (žmonos keramikės dirbtuvė senamiestyje)“...

Jubiliejinės parodos pavadinime „Kalbėjimas. Balta ir juoda“ užkoduotas autoriaus pomėgis ir gebėjimas kalbėti apie meną bei kūrybą (be abejo, tam turi įtakos pedagoginė veikla) ir skatinimas susimąstyti apie grafikos prigimtį. „Juoda spalva atspaustas grafikos kūrinys suvokiamas kaip dviejų spalvų – juodos ir baltos – derinys. Abi spalvos yra svarbios, lygiavertės, teigiančios kūrinio vertę. Grafika, žaidžianti tik dviem spalvom, vadinama nespalvota. Nors priemonių pasirinkimas negausus, tačiau amato išmanymas padeda kurti pakankamai sudėtingą vizualų kalbėjimą“, – teigia grafikas.

Nespalvotų, bet turtingų tonų ir pustonių, kurie tampa tikrais „atspalviais“, kūrinių paroda kupina vėjo gūsių, veržlumo ir kartu sunkaus žemiškumo. Dailininką užvaldžiusi K. Donelaičio jubiliejaus tema, konkrečių vietovių – Tolminkiemio, Lazdynėlių – motyvai estampuose skleidžiasi kaip krašto kultūrinių, istorinių klodų ir asmeniškai suvokto ryšio su nenutrūkstančia tradicijų tąsa patvirtinimas. A. V. Burba prisipažįsta: „Nemoku nusakyti K. Donelaičio poveikio vien jo tekstais ar datomis. Nesvarbu, kas vyko mus skiriančiame laike. Jaučiu, mano giminės, tėviškės pradžia tęsiasi nuo tada ir iš ten. Toji žemė, pilna reginių, mažų ir didelių istorijų, dabar nešioja mane. Kasdien klausiu savęs – kas, kaip, kodėl, iš kur, kam... Tada ištirpsti donelaitiškose galiose, jo laikų medžio ošime, šešėlyje, didelės upės tėkmėje. Jos pradžioje – K. Donelaitis.“

„Sekmadienio žemė VI“ (Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių proga). 2013 m.

A. V. Burbos nuosavybė. Linoraižinys, 71 × 67 cm. Fot. K. Jokubavičienė

—

„Sekmadienio žemė XVI“ (Kristijono Donelaičio 300-ųjų gimimo metinių proga). 2013 m.

A. V. Burbos nuosavybė. Linoraižinys, 61 × 61 cm. Fot. K. Jokubavičienė

Fundamentalus ciklas „Sekmadienio žemė (Kristijono Donelaičio 300-ojo jubiliejaus proga)“ lakoniškomis mizanscenomis, užuominomis, nutylėjimais pasakojo vieną iš istorijų, autoriaus kuriamą savajame erdvėlaikyje. Tik trijuose pradiniuose ciklo lakštuose yra keletas konkrečių laiko ir vietos koordinačių, daugiau ar mažiau tikroviško vaizdo ir objektų. Likusiose dalyse, kartu su didėjančiais formatais, laisvėjančia linija, paskiri motyvai, figūros ir jų dalys, deformuojamos ir abstrahuojamos, netenka realumo. Suskaidytos ir vėl sujungtos į ekspresyvius darinius, jos, regis, skrieja beribėje erdvėje. Tai tartum autoriaus pastebėjimų įvaizdinimas: „Tai, kas spausdinimo formos raižymo etape buvo atmesta išpjaunant, atspaude atsiveria svarbia ir būtina vertybe. Dažnai apie tai galvoju, nužerdamas nuo darbastalio ir sušluodamas saujas linoleumo, medžio drožlių.“

Kitose ciklo dalyse tolsmas nuo realybės, fragmentavimas ir jungimas vyksta vis ekspresyviau, siautulingą pagreitį įgaunančiu ritmu, „burbiškuoju“ šokinėjančios minties principu. Tik paskutiniajame ciklo lakšte (paskutinysis jis buvo parodos metu, tikėtina, kad ciklas bus tęsiamas) vėl lyg nurimstama, priartėjama prie tradicinės struktūros, mastelių, visuma tartum grįžta į įprastas vietas – viršus, apačia, dangus, žemė, ja keliaujantis žmogus. Visam ciklui būdinga monumentali tektonika, ryškus vizionieriškas lygmuo.

Beveik visų kūrinių erdvės / plokštumos yra tirštai apgyventos motyvų ir objektų. Gausos įspūdį sustiprina fragmentavimas, raižymo maniera, stiprus baltų ir juodų dėmių kontrastas, linijų ir štrichavimo įvairovė. Apie raižinių paviršius, jų sudėtingus „žemėlapius“, kuriuose gali rasti visas įmanomas linijas, taškus, zigzagus, kryputes, bangeles,

galima ilgai pasakoti, bet geriau pamatyti tą aksominį, sodrų, „gyvą“ kūrinio paviršių be stiklo barjero. Ir suprasti, kuo ypatingas estampas – autorinis atspaudas, kur slypi jo išskirtinumas.

Dinamiškose kompozicijose viskas prasideda nuo svarbiausio motyvo – žmogaus figūros, – ir viskas aplink jį „sukasi“. Kai figūra tykšta į visas puses atskirais fragmentais, veidais, torsais, rankomis, tuoj pat kiekviena jos dalis apauginama naujomis formomis, o kartu ir naujomis prasmėmis. Taip sukuriamas nuolatinio judėjimo, vyksmo pojūtis, tartum įkūnijantis grafikos kūrinyje *perpetuum mobile* idėją. Sėkmingai sujungdamas visus kompozicijos elementus į visumą, kuri gyvai prabyla į žiūrovo jausmus ir išgyvenimus, dailininkas atsiskleidė kaip ekspresionistinės raiškos kūrėjas.

A. V. Burba yra tikras žemaitis iš kaimo nuostabiu pavadinimu – Grūšlaukė: užsispyręs, kruopštus (mažus ekslibrisus smulkiai raižantis su padidinamuoju stiklu), darbštus. Antra vertus, ir netipinis – jam nebūdingas anekdotuose pašiepiamas žemaičių lėtumas.

Žemaitis ir žemė atrodo tokie artimi žodžiai. Žemaičio A. V. Burbos kūryba labai „žemiška“, išauginta ant stabilaus tradicijų pamato, paremta per kūrybos metus įgyta meistryste, atverianti aiškias estetines ir etines autoriaus nuostatas.

2014 m. už išskirtinę kūrybinę veiklą grafikas A. V. Burba buvo apdovanotas Lietuvos dailininkų sąjungos auksiniu ženkleliu. Kaip rašoma Sąjungos informaciniame leidinyje „Dailėraštis“ (2014 m. kovas), apdovanojimas grafikui skirtas ne tik už meistrystę, bet ir už tvirtas estetines ir etines nuostatas.

“Talking. White and Black” – Graphics Exhibition of Augustinas Virgilijus Burba

KRISTINA JOKUBAVIČIENĖ

From 13th of September to 20th of October 2013 graphics exhibition of Klaipėda painter Augustinas Virgilijus Burba (born 1943) was on display at the LAM’s Pranas Domšaitis Gallery. In 1971 Augustinas Virgilijus Burba graduated from art pedagogy and painting studies at the State Art Institute in Vilnius (presently: Vilnius Academy of Arts). Since 1975 he works at the Adomas Brakas Art School in Klaipėda and teaches in Klaipėda Faculty of Vilnius Academy of Arts. He takes part

in exhibitions since 1976. In 1980 he became a member of Lithuanian Artists Association. Among Augustinas Virgilijus Burba artworks are prints and their series, drawings, paintings, medals, over 650 bookplates. He also held over two dozen solo exhibitions in Lithuania and abroad. Over 30 years he received various awards for his artworks (especially bookplates), educational and public activity.

In this exhibition the latest large format linocuts of Augustinas Virgilijus Burba were exhibitied, united by common theme – 300 years anniversary of Kristijonas Donelaitis. Fundamental series of 16 artworks "The Land of Sunday", triptychs "I Believe in Beliefs" and "Kristijonas Donelaitis. Lazdynėliai", and sheets of triptychs "Visitors of the Park" and "Carried by Wind" were presented. The topic of Kristijonas Donelaitis is strong in the artworks of artist. Motifs of specific places – Tolminkiemis, Lazdynėliai – unfolds in his prints proving continuous personal bond with traditions and displaying layers of regional culture and history.

In 2014 Augustinas Virgilijus Burba received Lithuanian Artists Association's Golden Badge for outstanding creative work.